

Mədəniyyətin gücü

Prezident İlham Əliyevin bu sahəyə diqqət və qayğısı milli irsimizin əbədiliyini təmin edir

Hər bir xalq tarixin hüdud-suzluğunda sarsılmaz edən ən mühüm amillərdən biri də onun mədəniyyətinin gücüdür. Ona görə də böyük dövlət xadimləri daim mədəniyyətin inkişafına xüsusi diqqət yetirir, bununla tarixi irsin əbədiliyini təmin etmiş olurlar.

Mədəni dəyərlərimizin qorunması və inkişafı, bütün dünyada təbliği Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi inkişaf strategiyasının ana xətti idi. Bu xətti strateji prioritet kimi davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin diqqət və qayğısı nəticəsində son onilliklərdə mədəniyyət sahəsində də geniş islahatlar aparılır. Milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması və təbliği, tarixi abidələrin bərpaı istiqamətində layihələr həyata keçirilir. Respublika həyatında başlanan yeni dövr isə ölkəmizin əsl intibah mərhələsidir. Azərbaycan Prezidentinin imzaladığı fərman və sərəncamlar ölkəmizin mədəniyyət sferasını zənginləşdirir.

Musiqi sənətinin inkişafı

Prezident İlham Əliyevin mədəniyyət siyasətində mühüm bir sahəni əhatə edən musiqi sənətinə diqqət və qayğısı xüsusi yer tutur. Musiqi sənətimizin ayrı-ayrı növləri, o cümlədən ən qiymətli mədəniyyət icilərimizdən olan muğam inkişaf etməyə, dünya miqyasında tanınmağa başladı. Bu nailiyyətlərdə Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın da xidmətləri misilsizdir. Şərq musiqisinin bu möhtəşəm nümunəsinin dünyada təbliği istiqamətində görülən işlər sayəsində 2003-cü ildə muğam UNESCO-nun Qeyri-maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil edildi, daha sonra onun inkişafı və dünya səhnələrində tanıtılması istiqamətində müxtəlif beynəlxalq layihələr uğurla reallaşdırıldı.

Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 2008-ci ildə Bakıda tikilərək istifadəyə verilən Beynəlxalq Muğam Mərkəzi milli mədəniyyət tariximizə ən qiymətli töhfələrdən oldu. Mərkəz muğamın qorunması, öyrənilməsi və təbliği məqsədilə yaradılmışdır. Burada yerli və beynəlxalq miqyaslı muğam konsertləri, festivallar, elmi-praktiki konfranslar və digər mədəni tədbirlər keçirilir. Uzun illərdir ki, Bakıda mütəmadi şəkildə beynəlxalq muğam festivalları təşkil olunur. Bu festivallarda dünyanın müxtəlif ölkələrindən gələn musiqiçilər muğam sənətini, onun müxtəlif variantlarını təqdim edirlər. Ölkəmizin müxtəlif regionlarından gənc istedadların kəşf olunduğu muğam müsabiqələri də son onilliklərdə formalaşmış, insanların rəğbətli izlədiyi xoş bir ənənəyə çevrilmişdir.

Bu gün dövlətimizin Qarabağdakı böyük quruculuq və bərpa işləri, mədəniyyət paytaxtımız Şuşada həyata keçirilən "Xarıbülbül" və Üzeyir bəy Hacıbəyli musiqi festivalları və digər layihələr xalqımızın qüdrətini bütün dünyaya nümayiş etdirərək, mədəniyyət tariximizin səhifələrinə qızıl hərfələrlə yazılır. Bütün bu layihələrdə Azərbaycanın mədəniyyət xadimlərinin, musiqişünasların iştirakı əlamətdarlıq təşkil edir.

Bəstəkarlarımız Qarabağ Zəfərinə, şanlı ordumuzun qəhrəmanlığına, xalqımızın rəşadətinə, bu zəfəri bizə bəxş edən Müzəffər Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevə, qəhrəman oğullarımıza, bu yolda canını, qanını əsirgəməyən minlərlə şəhidlərimizin ruhuna, qazilərimizin şücaətinə həsr olunmuş yeni əsərlər yaradırlar. Əməkdar incəsənət xadimi Mobil Babayevin "Şanlı qələbə" simfonik əsəri əsgəri marşlar ruhundadır, ordumuzun döyüş əzmini tərənnüm edir. Əməkdar incəsənət xadimi Ceyhan Allahverdiyevin "Qələbə uvertürası" Zəfərimizin parlaq bir mənzərəsini yaradır. Əməkdar artist Vüqar Camalzadənin "Qarabağa gedən yol" kompozisiyası isə sanki bir daha insanlara bu yolun mərhələlərini xatırladır. Gənc bəstəkar, Qarabağ qazisi Vüqar Məmmədzadənin "Dəmir yumruq" əsəri müharibəni öz gözləri ilə görmüş bir əsgərin, bir vətəndaşın musiqi təfəkkürü ilə yaradılmış, Müzəffər Sərkərdənin ətrafında sıx birləşən və qələbə qazanan ordumuzun igidlik dastanıdır. Əməkdar artist Məmməd Cəfərovun "Poema"sı general Polad Həşimovun xatirəsinə yazılıb. Bu əsərlərdə müasir qəhrəman obrazı böyük qürur hissi ilə tərənnüm olunmuşdur.

Qarabağ mövzusu Azərbaycan musiqi irsində zaman-zaman səslənərək, əbədi yer tutmuşdur. Burada Qarabağa, Şuşaya həsr olunmuş nə qədər mahnılar yaranıb - "Qarabağın maralı", "Qarabağın yollarına düşəydim", "Qarabağda bir dənə", "Şuşa ceyranı", "Şuşanın dağları", "Qalalıyam, qalalı", "Qarabağ şikəstəsi" və sairə Qarabağlı xanəndələrin yaradıcılıq məhsulu olan bu musiqi nümunələri bu gün də xalqın dilinin əzbəridir, bu diyarın ruhunu özündə yaşadır və onun gözəlliyini nəsillərə çatdırır. Təsədüfi deyil ki, bu mahnılar Qarabağın musiqi rəmzinə çevrilərək, bəstəkar əsərlərinə də hopub. Vasif Adıgözəlovun "Qarabağ şikəstəsi", "Qəm karvanı" operası, "Şuşa laylası" mahnısı, xor üçün "Çəkin Qarabağdan qara əlləri", "Odlar yurdu" əsərləri, Ramiz Mustafayevin "Haqq sənindir, Azərbay-

can" vokal-simfonik poeması, Sevda İbrahimovanın "Qarabağnamə" - tar və simfonik orkestr üçün konserti, "Sənin üçün darıxıram Şuşam" əsəri, Firqəziz Əlizadənin "İntizar" ("Qarabağnamə") operası, Tofiq Bakıxanovun "Qarabağ harayı" simfoniyası və onlarla irili-xırdalı əsərlər meydana gəlib ki, bunlar bəstəkarların vətəndaşlıq mövqeyinin təzahürüdür, onların düşməni nifrətini, qələbəyə inamını əks etdirir.

Bu gün Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın musiqi sənətinə diqqət və qayğısı sayəsində Azərbaycan Milli Konservatoriyasının maddi-texniki bazası gücləndirilmiş, yeni tədris korpusları tikilmişdir. Bu, gənc musiqiçilərin müasir şəraitdə təhsil almalarına, bu günün və gələcəyin parlaq istedadları kimi yetişmələrinə imkan yaradır. Onların istedadlarını üzə çıxarıb dəstəkləməkdən ötrü davamlı olaraq müxtəlif musiqi müsabiqələri, konsertlər, festivallar təşkil edilir. Gənc ifaçıların dünyaya səhnələrində Azərbaycanı təmsil etmələrinə şərait yaradılır. Musiqi təhsili ilə bağlı dövlət səviyyəsində müxtəlif təqaüdlərin, mükafatların verilməsi də gənc istedadlarımızın dəstəklənməsinə xidmət edir.

Musiqi mədəniyyətimizin inkişafı üçün Azərbaycan Prezidenti mədəniyyət obyektlərinin bərpasına, yenilərinin tikilməsinə də xüsusi diqqət yetirir. Dövlət başçısının təşəbbüsü ilə milli musiqi irsimizin, bu irsi yaradan və yaşadan sənət adamlarımızın təbliği məqsədilə konsertlər, tədbirlər təşkil edilir, Bakıda və digər şəhərlərimizdə onlara abidələr ucaldılır.

Azərbaycan teatrına dəstək

Teatr sənəti Azərbaycanın mədəni irsinin vacib tərkib hissəsi kimi dövlət səviyyəsində dəstəklənir, bu istiqamətdə genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilir. Azərbaycan Prezidentinin mədəniyyət siyasətində teatrların yenidən qurulması və maddi-texniki bazalarının gücləndirilməsi əhəmiyyətli yer tutur. Son onilliklərdə Bakıda və regionlarda bir çox teatr binaları əsaslı təmir olunaraq müasir texnologiyalarla təchiz edilib. Teatr fəaliyyəti ilə məşğul olan sənət adamlarımız hər-tərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunub. Tanınmış teatr xadimləri dövlət tərəfindən mükafatlandırılır, onlara fəxri adlar, təqaüdlər verilir.

Bir faktı da qeyd edək ki, Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ölkədə heç bir teatr bağlanmamış, əksinə, Pantomima, "Yuğ", İrəvan və Azərbaycan dram teatrları dövlət statusu almışlar. Prezident İlham Əliyevin fərmanı ilə 2006-cı ildə "Teatr və teatr fəaliyyəti haqqında" qanun təsdiq edilmişdir. Bu, MDB məkanında və dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində ilk dəfə olaraq atılan addım idi. Qanun Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrına, Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrına böyük yaradıcılıq imkanları vermiş, hər iki teatrda çalışan insanların əməkhaqqı artırılmışdır. Həmin fərman az sonra daha beş teatra şamil edilmişdir.

Dövlət başçısının "Azərbaycan teatr sənətinin inkişaf etdirilməsi haqqında" 2007-ci il 19 fevral tarixli sərəncamı milli teatr sənətinin inkişafı ilə bağlı bir çox tədbirlərə yol açmışdır. 2009-cu ilin mayında Prezidentin sərəncamı ilə "Azərbaycan teatri 2009-2019-cu illər Dövlət Proqramı" qəbul edilmişdir.

Bu illər ərzində Abdulla Şaiq adına Azərbaycan Dövlət Kukla, S.Vurğun adına Azərbaycan Dövlət Rus Dram, Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçıları, Akademik Milli Dram və digər teatrların binalarında yüksək səviyyədə təmir-bərpa və yenidənqurma işləri aparılıb. Hüseyn Ərəblinski adına Sumqayıt Dövlət Musiqili Dram Teatrının 40 il ərzində problemlə bina məsələsi köklü şəkildə öz həllini tapıb. İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrının uzun illərdən bəri binasızlıq şəraitində davam edən qaçqınlıq həyatına son qoyulub və teatr gözəl bina ilə təmin edilib. Bu il Pantomima teatrının 30 yaşı keçirilib. Görülmüş işlər nəticəsində Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrının binası dünya standartlarına uyğun təmir edilərək istifadəyə verilib. Bu teatrlarda ən mürəkkəb quruluşlu tamaşalara səhnə həyatı vermək üçün lazım olan bütün texnika və mexanizmlər, işıq və səs sistemləri, tamaşaçıların rahatlığına hesablanmış havalandırma və istilik sistemi, gözəl interyer və sairə yaradılıb.

Teatr sənətinin inkişafı yalnız dövlət teatrları şəbəkəsi ilə məhdudlaşmır. Bu gün artıq ölkəmizdə özəl sektor və biznes münasibətlərindən faydalana-raq yeni prodüser mərkəzləri yaranır. Cəmiyyətdə teatra olan marağın artması isə yeni teatr

fəaliyyəti formalarının meydana çıxmasına səbəb olur. Bu, həm də teatrbağlı qəbul olunmuş qanun və digər dövlət sərəncamlarının işlək mexanizminə dəlalət edir. İndi həmin formanın ən müasir nümunəsi kimi maraqlı layihələrlə çıxış edən "ÜNS" Yaradıcılıq Səhnəsinin fəaliyyətini xüsusi qeyd etmək lazımdır.

2013-cü il martın 1-də dövlət başçısı "Azərbaycanda peşəkar milli teatrın yaradılmasının 140 illiyi haqqında" sərəncam imzaladı. Həmin ilin iyun ayında yubileyə bağlı təntənəli mərasim keçirildi. 2023-cü ilin fevralında isə Azərbaycan peşəkar milli teatrının 150 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında sərəncam imzalandı.

Dövlət başçısı ölkəmizdə teatr təhsilinin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə də xüsusi diqqət yetirir. Bu məqsədlə Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti və digər teatr təhsili müəssisələrinin maddi-texniki bazası gücləndirilib, tədris proqramları yenilənib. Teatr sənətinə marağ göstərən gənclərin peşəkar səviyyədə təhsil alması və inkişaf etməsi üçün geniş imkanlar yaradılıb.

Azərbaycanda teatr sənətinin təbliği və beynəlxalq səviyyədə tanıtılması üçün davamlı şəkildə teatr festivalları, bu yöndə başqa mədəniyyət tədbirləri həyata keçirilir. Bütün bunlar, Azərbaycan teatr sənətinin dünyada tanınmasına və ölkə daxilində teatr ənənələrinin qorunaraq daha da inkişafına xidmət edir. Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində Azərbaycanın teatr sənəti müasir texnologiyalara, innovasiyalara uyğunlaşdırılır.

Sənətə, sənətkarlığa diqqət və qayğısını heç zaman əsirgəməyən, milli mədəniyyətimizin inkişafı strategiyasını özmlə həyata keçirərək ictimai şüurun inkişafına mühüm töhfələr verən dövlət rəhbərimiz İlham Əliyevin müvafiq sərəncamında da qeyd edildiyi kimi, Azərbaycan teatri xalqımızın mədəni sənətindədir. Həmin sənətin qorunması və inkişaf etdirilməsi Azərbaycan dövlətinin mədəniyyət siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir. Artıq 151 yaşına çatan Azərbaycan teatri bu qayğıkeş münasibətdən, dəstəkdən faydalanaraq yeni dövrün çağırışlarına uyğun inkişaf edir, xalqımızın mədəni tərəqqisinə, dövlətimizin hər-tərəfli nailiyyətinə dəyər qatır.

*İradə ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"*